*רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם *נתערב בדם פסולין °ישפך לאמה [ב]בדם התמצית ישפך לאמה, רבי אליעזר מכשיר, [ג]אם לא נמלך ונתן כשר: **גמ'** *א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ד]ל"ש אלא שנפלו מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל, אמר רב פפא [ה]ולענין כיסוי אינו כן לפי שאין דחוי במצות: אמר ר"ל [א] *הפיגול והנותר (והטמא) שבללן זה בזה ואכלן פטור א"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו, שמע מינה תלת: ש"מ איסורין מבטלין זה את זה °וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא וש"מ התראת ספק לא שמה התראה, מתיב רבא *עשה עיסה מן חיטין ומן [ב] אורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואע"ג דרובא אורז מדרבנן איהכי אימא סיפא [ג] אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח

אלא

בדם פסולין. כגון ברובע ונרבע או בשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **ישפך לאמה.** ואפילו הכשר רבה עליו וכן בדם התמצית ישפך לאמה ואע"פ שדם הנפש רבה עליו ומשום גזירה כדמפרש בגמ': **ור"א מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **אם לא נמלך ונתן כשר.** [ד]ואפילו לת"ק דאפילו לכתחלה אי לאו משום גזירה היה מכשיר: **גמ' לא שנו.** דאם יש בו מראית דם כשר ואע"ג דרובא מים אלא שנפלו מים לתוך דם: **ולענין כיסוי.** דתנן ביה נמי כה"ג [ה] נתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות בפ' כיסוי הדם (חולין דף פז.): **אינו כן.** דאפילו נתן דם לתוך מים אם יש בו מראית דם חייב לכסות ולא אמרינן קמא קמא בטיל ליה: **לפי שאין דחוי במצות.** דאע"פ שנדחה טפה ראשונה [ו] שנפל לתוך המים ולא היה מראיתה ניכר [ז] אפ"ה כי הדר נפל טפה שניה חוזרת ראשונה וניעורה להצטרף עמה וכי נפל עד שהפכו מים למראה דם חוזר ונראה לכיסוי ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה דלא שייך דחוי אלא בדבר קדושה: **שבללן זה בזה.** כזית מזה וכזית מזה [ח] ונתן לתוך פיו פטור ממלקות ואפילו התרו בו: **אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו כו'.** כשהוא לועס אותה בפיו נבלל מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברוב והבטל בכל מין טפל על המבטל [ט] ונקרא בשמו ונגרע ממינו וא"א לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [י] [מין] כשיעור דבציר ליה שיעוריה ולא ידעינן הי מינייהו בצר ליה וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות בו משום האיסור הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא [יא] לאו בדידיה תאי חיובא וכן בנותר ואע"ג דמסקנא ודאי אחד מינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו אם לאו והתראת ספק לאו התראה היא: **שמע מינה איסורין מבטלין זה את זה.** כי היכי דהיתר מבטל איסור, ולא אמרינן איסורא לא מבטל איסורא: **ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא.** הא דאמור רבנן בכל [יב] דוכתי איסור הט"מ בהיתר אוסרו ואע"פ שההיתר [יג] ברוב לאו דאורייתא הוא ללקות עליו דאי דאורייתא כהי נמי דרבה מין על חבירו מ"מ טעמא יהיב ואיכא טעמא דשיעור שלם וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונותר מב' מינים שטעמו של זה ניכר בזה נמי פטור לר"ל כגון האי בשר והאי שירי מנחה: **ס"ג עשה עיסתו מן חטין ומן האורז כו'.** ואדם יוצא בה ידי חובתו של עשה דקום אכול מצה בפסח ואי נותן טעם ברוב לאו דאורייתא היכי נפיק הא קי"ל (פסחים דף לה.) דאין יוצאין אלא במצה שהיא מחמשת המינין דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (דברים טז) דברים הבאים לידי חימוץ אתה יוצא בהן ידי מצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סרחון:

אלא

רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם. בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) פי' בקונטרס דלרב חסדא דאזיל בתר מבטל הויא דלא כרבי חייא ולעיל פי' בריש פירקין דאפילו לר' חנינא דאזיל בתר בטל *דאיכא כמה משניות וברייתות דלא כר"ח: **הפיגול** והנותר כזית מזה וכזית מזה שבללן ואכלן והתרו בו פטור ממלקות א"א שלא ירבה מין על חבירו ס'. כשהוא לועס אותן לתוך פיו נבלל מין לתוך חבירו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברובו והבטל בכל מין טפל על המבטל והיה כמוהו ונקרא בשמו ונגרע ממינו וא"א לכוין שלא יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו [יד] [מין] כשיעור דבצר ליה שיעוריה ולכן לא ידעינן הי מינייהו דבצר ליה וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות משום האיסור הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא לאו בדידיה הוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דמסקנא אחד מינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו ואם לאו והתראת ספק לאו התראה היא ע"כ לשון הקונטרס וקשה דאם התרה בשלשתן פשיטא דלוקה אפילו למ"ד (מכות דף טז.) לאו שמה התראה היכן מליט התראת ספק כה"ג דודאי עבר אלא דלא ידעינן אהי מהני תלת דפיגול ונותר וטמא ואי לא התרו אלא על האחד פשיטא דפטור אפילו למ"ד התראת ספק שמה התראה דאפילו לבסוף שמא אותו שהתרה בו כבר נתבטל דהיכי דמי התראת ספק כגון דלאחר גמר הדבר ודאי שעבר על מה שהתרה אלא דלא ידעינן בשעת התראה אם עובר עבירה בההיא שעתא אם לאו כגון הכה את זה וחזר והכה את זה (יבמות דף קא.) וכן גיד הנשה דלא ידעינן אי דימין אי דשמאל ועוד קשה היכי מיחייב כלל משום חד מינייהו דמיעוט הבטל ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו לכשיעור דאפילו היתר לא מצטרף לאיסור כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור וא"כ אפילו אם תימצא לומר דהתראת ספק שמה התראה הכא פטור דא"א שלא יתערב מכל אחד ואחד משהו בחבירו ובצר ליה שיעורא ועוד קשה אם נפרש פיגול ונותר וטמא שלשתן יחד למה לי למימר א"א שלא ירבה מין על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי וכולהו ליפטר דכל אחד הוי בטל ומבטל וצ"ל לפרש דמיירי כגון דאיכא ב' זיתי פיגול וזית נותר יחד בחתיכה אחת ועוד יש ב' זיתי נותר וזית פיגול בחתיכה אחרת יחד ואכל אחת מן החתיכות והתרו בו אל תאכל פיגול שמא זו היא חתיכה שיש בה רוב נותר ואחרי כן לאחר כדי אכילת פרס או אפילו בתוך כדי אכילת פרס אכל חתיכה שניה והתרו בו אל תאכל פיגול כבראשונה שמא זו היא אותה שיש בה רוב נותר שאוכל באחרונה עתה הוי ממש כמו הכה זה וחזר והכה זה דלמ"ד לאו שמה התראה פטור. ברו"ך. נראה לפרש דבתרי מינייהו קאמר דשקל תרי מהני תלת ובללן זב"ז ואכלן וכגון דשקל ב' זיתים מחד איסורא וד' זיתים מב' איסורין ובללן בקערה אחת ואכלן וא"א שלא יהא רוב מן האחד ומבטל את חבירו הילכך לא ידעינן בהאי איסורא אם יש עליו שם פיגול או שם נותר דאיסורין מבטלין זה את זה [טו] לפטור מטעם התראת ספק כגון דאכל בשתי פעמים בכדי אכילת פרס ובאכילה ראשונה התרו בו משום פיגול ובשניה משום נותר א"כ אפילו פחות מכדי אכילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהתרה בראשונה משום פיגול שמא נותר רבה ולא שפיר מתרי ביה ובשניה כשהתרה משום נותר שמא פיגול רבה ולא שפיר מתרי ביה ואי משום דכבר התרה בו משום פיגול מאכילה ראשונה ואמרינן בקדושין (דף עז.) דבעל חמש אלמנות חייב משום אלמנת ראובן ואלמנת שמעון ובחדא התראה מיירי דאי בשתי התראות אפילו באלמנה אחת נמי חייב דהתראות מחלקות אלמא כיון דעסיק בביאה ומתרה בו בתחילה הוה התראה לכל אחת ואחת וה"נ הרי עסוק כל שעה באכילה ותועיל לו התראה ראשונה לא דמי שאני הכא דנראה כחוזר בו מהתראה ראשונה כשחוזר ומתרה בו משום נותר וכאילו אמר לו לא על פיגול אתה בא אלא על נותר ואם תאמר והא תנן במעילה בפ' קדשי מזבח (דף יז:) הפיגול והנותר אין מצטרפין זה עם זה מפני שהם ב' שמות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לענין אכילה מצטרפין דתניא ר"א אומר לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וי"ל דהתם בדלא מערב אבל הכא דמערב בטל דאיסורין מבטלין זה את זה א"כ הכא ללקות משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעבור עליו משום כל שבקדש פסול ועוד התם נהי דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.): **מתיב** רבא עשה עיסה מן החטין. תימה דלא מקשה ליה °מכל התורה כולה דקי"ל טעם כעיקר: [בס"א מה"ד] **אלא** מין בשאינו מינו בטעמא כו'. תימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כג:*) פריך מההיא דתבלה בקלח למ"ד בתר מבטל אזלינן מאי קא מדמי *אההיא דבתר בטל או בתר מבטל אזלינן שהטעם שוה [טז] *אההיא דתבלה בקלח שאין הטעם שוה [יז] כיון שיש בתבלין טעם מצה ראוי לצאת בו ידי חובתו כדאמרינן הכא אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ובכל התורה כולה קי"ל דטעם כעיקר ואין להקשות אהך דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קטו.) לא לכרוך אינש מצה ומרור בהדי [הדדי] דלמא אתי מרור דרבנן ומבטל מצה דאורייתא *דהתם חוזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה אבל אורז לא מבטל טעם דגן ועוד דהתם כשאוכל כזית מצה דכי מבטל ליה מרור ליכא טעם כזית מצה אבל אם אוכל הרבה שרי:

ונשער

פסחים סה: [מנחות כב. חולין פז: לעיל לה. לו. לקמן עט. נדה עא:]

[חולין פז:]

[מלת והטמא ליתא בתוס' דהכא ד"ה הפיגול והנותר כו' וכו' וכ"מ מפרש"י דהכא גם בתוס' יבמות קא. ד"ה הכה וכו' וכן עוד בתוס' נדה מו: ד"ה ר"י ור"ל לא הזכירו אלא הפיגול והנותר אמנם ענין והטמא לא נזכר שמה וכן בירושלמי פ"א דחלה ליתא ועדיין בעי להתיישב בדבר כהג"ס]

נוסחאות
רש"י כת"י

לא שנו. דאם יש בו מראית דם כשר ואע"ג דרובא מים: אלא שנפלו מים לתוך דם. דקמא קמא בטל הלכך כל כמה דאיכא מראית דם לא בטיל ליה לדם: אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל. הדם ומשרבו המים אע"פ שיש לו מראית דם בטל דם:

גליון הש"ס

מתני' ישפך לאמה. עיין מנחות דף מח ע"א תוס' ד"ה תנא: גמ' וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא. ק"ל למ"ש תוספות חולין דף צח בשם הר"י דאורליינש דאף אם טעם כעיקר דאורייתא מ"מ לא נקי דהוי רק עשה וא"כ הכא דמיירי לענין מלקות שפיר אמרינן דבטל ולא נשאר רק עשה דטכ"ע: תוס' ד"ה מתיב וכו' מכה"ת כולה דקי"ל טעם כעיקר. ק"ל דמסיכן ה"מ לסקשות ולהוכיח דטכ"ע דאורייתא דלמא באמת הוי רק דרבנן וכן ס"ל לרש"י באמת לזה פריך שפיר מצה דיוצא ידי חובת מצה מוכח דהוא דאורייתא: תוס' ד"ה אלא וכו' דהתם חוזק המרירות. עי' בתוס' פסחים שם ד"ה אלא מכרך אתי מצה דרשות ומבטל למרור ונע"ק:

[ועתוס' שם ד"ה אלא שמיישב קושיא ש]

סכיא נ"ק

נסכיא נ"ק

מו א ב ג מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הל' כג:

[בס"י איכא]

מז ד מיי' שם הל' כב:

מח ה מיי' פי"ד מהל' שחיטה הל' ו סמג עשין סד טוש"ע יו"ד סימן כח סעיף יב:

מט ו מיי' פ"ז מהל' בכורים הל' יא טוש"ע י"ד סימן שכד סעי' ט:

נ ז מיי' פ"ו מהל' חמץ הל' ה טוש"ע א"ח סי' תנג סעיף ב:

[עי' תוספות יבמות קא. ד"ה הכה]

שיטה מקובצת

א] הפיגול והנותר כו'. פ"ה כזית מזה כו' עד שירי מנחה וא"ת [למה הוא פטור] (והא)[דהא] דאמרינן בעלמא טעם כעיקר לאו דאורייתא היינו דוקא כי נבלע בתוך ההיתר שאינו בעין אבל הכא שהוא בעין דאיירינן הכא בבשר קדשים ובשירי מנחה ואמאי כיון שהוא בעין ונותן טעם ויש בו כשיעור לחייב וי"ל כיון דנעשה פירורין ונבלל יחד חשוב כנבלע המיעוט ברוב וא"ת אפילו התראת ספק שמיה התראה יפטר שהרי אין שיעור באחד מהן כיון דאיסורין מבטלין זה את זה שהרי לא היה כי אם שני זיתים זית פיגול וזית נותר וכי נבלל מיעוט של פיגול בנותר חשיב אותו המיעוט כאילו הוא נשרף ונמצא דבציר שיעור כל אחד ואחד וא"כ על איזה מינייהו תהוי מחייבת ליה וי"ל דלכך פי' הקונטרס דהבטל נתוסף על המבטל להיות כמוהו ולא חשיב המיעוט כנשרף אלא מיעוט הפיגול שנבלל בנותר חל עליו איסור נותר ומשלים בנותר מה שמחסר ממנו ונבלל בפיגול וכן להפך ולכך אצטריך לומר משום התראת ספק הוא דפטור וא"ת ואמאי פטור הא נחשב כאילו כל אחד שלם וכאילו לא נבלל כלל כיון שזה אחר משלימו ואין כאן התראת ספק וי"ל דודאי אי בשוה נחסר מכל אחד ואחד ונבלל בחבירו אה"נ דחשיבנו משלימו ממה נפשך אבל פי' דאי אפשר שיחסרו בשוה ושמא חסר הפיגול רביע זית ונבלל בנותר ומנותר נחסר חומש זית ונבלל בפיגול וא"כ או הנותר נשלם שיעור ויותר מעט וכנגד אותו יותר נחסר הפיגול משיעורו שהרי רביע שלו אין חומש שבא לו נותר יכול להשלימו וכן להפך ולכך פטור מטעם התראת ספק וא"ת אכתי מאי איריא דפטור מטעם התראת ספק תיפוק ליה דאפילו אכל כל התערובות בבת אחת והתרו בו משום פיגול או נותר מ"מ שמא ליכא שיעורא מהאי איסור דמתרה בו ושמא הוא אותו שנתערב בו יותר ואין בו כשיעור ואפילו היה יודע מה הוא היה מיפטר וי"ל דמיירי שאכל שנים בבת אחת והתרו בו משום פיגול ומשום נותר בפעם אחת וא"כ ודאי איכא שיעורא מחד מינייהו ומ"מ מיפטר משום התראת ספק דבשעה שמתרה בו משום פיגול ונותר לא ידעו אם על אותו דבר זה הוא שיטת רש"י ולא נהירא חדא דלא מצינו שהאיסור המועט הנבלל ברוב איסור שיפקע שם איסורו מעליו ויחול עליו איסור אחר ועוד קשה אמאי פטור כיון שהזכירו שניהם נותר ופיגול בהתראתם והא לא דמי התראת ספק דהכא להתראת ספק דעלמא דבשלמא גבי ספק (מהן) אחד [איזה מהן] אביו והכה את זה וחזר והכה את זה פטור על כל התראה דשמא אין עובר בה אבל הכא דבשעה שהוא אוכל או מתרה בו על שניהם הא ודאי עבר בשעת התראה אחד מינייהו ויתחייב ממה נפשך על נותר או על פיגול לכך נראה דמיירי שהיה לפניו ב' זיתים מכל אחד ואחד ונבלל וחילקן ואכלן בשתי אכילות זו אחר זו ובשתי אכילות התרו משום איסור אחד על נותר או על פיגול והשתא הוי התראת ספק בכל אכילה שמא באותה אכילה אין בו כשיעור מאותו איסור דשמא מאותו מיעוט [מה] שמתרה בו [נבלל בחבירו] והשתא בכל אכילה מיפטר מטעם התראת ספק לפי שאין ידוע היכן הוא המיעוט והילכך כי מתרה בו באכילה ראשונה משום פיגול שמא בהתיא אכילה הנותר רבה על הפיגול ומבטלה כמאן דליתיה וכן כי מתרה בשניה משום פיגול איכא למימר הכי ואע"ג דממה נפשך אחדא בינייהו עבר משום פיגול דאי ראשונה רוב נותר א"כ שניה רוב פיגול ואי שניה רוב נותר א"כ ראשונה רוב פיגול ומשתכח דודאי עבר משום פיגול כדפי' מ"מ כל התראה והתראה בשעתה הויא התראת ספק כדפי' ודמי להיא דהכה את זה וחזר והכה את זה והשתא ניחא לפי' זה שהמועט מהבטל לגמרי והוי כמאן דליתיה וא"ת אכתי מאי איריא דמיפטר מטעם דמיעוט בטל ברוב תיפוק ליה דאין כאן שיעור ואפילו לא נתבטל מיפטר מטעם התראת ספק כיון דמתרה בו משום איסור אחד בשתי אכילות ואין ידוע באיזה אכילה אוכל כשיעור מאיתו איסור שמתרה בו דכיון שאינו אוכל באכילה אחת כי אם שני זיתים משני האיסורים אם הרוב נותר א"כ ליכא כזית מפיגול וכן בשניה וא"כ אפילו אם המיעוט [לא] בטל הויא התראת ספק כדפי' וי"ל דמיירי כגון שאכל אכילה שנית בתוך כדי אכילת פרס (בראשונה) [מראשונה] וא"כ אם לא היה בטל ברוב היה המיעוט שמפיגול באכילה ראשונה מצטרף עם הפיגול שבאכילה (ראשונה) [שניה] ובכזית מפיגול בשתי אכילות היה מתחייב משום פיגול וא"כ אין כאן התראת ספק כיון שחיוב הפיגול התחיל מאכילה הראשונה הא"ל ואינו בטל ברוב מפיגול היה מתרה בו אבל כי אמרינן דנתבטל המיעוט ברוב א"כ לא שייך שם צירוף ואין מתחיל שום חיוב כלל מהתראתו של פיגול באכילה ראשונה אם הנותר רוב ולהכי הוי התראת ספק כדפי' א"נ י"ל דמשכחת לה דאפילו רחוקים זה מזה יותר מכדי אכילת פרס מ"מ צריך לומר דנתבטל המיעוט ברוב דאם לא נתבטל א"כ יתחייב ממה נפשך באכילה ראשונה או בשניה לפי שיש לפרש דמיירי כגון שיש ג' זיתים מכל אחד ואחד ובללן יחד וחילקן לשתי אכילות דהשתא ממה נפשך יש שיעור מאותו איסור שמתרה בו לכל אכילה דגם במיעוט יש בו כזית כיון דאיכא ג' זיתים מכל אחד ואחד (ואין) [ואם] אין המיעוט בטל א"כ יתחייב עליו אבל השתא דנתבטל מיפטר מטעם התראת ספק ואין ידוע באיזה אכילה היה רוב האיסור שהתרו בו בשם אותו האיסור דהוי המיעוט כמאן דליתיה אך לא נהירא דאפילו בג' זיתים בכל אחד ואחד נמי איכא לספוקי אם באכילה ראשונה היה ב' זיתים וחצי זית מנותר ומפיגול חצי זית ובאכילה שניה ב' זיתים והחצי זית מפיגול וחצי זית נותר או איפכא וא"כ אפילו אין איסורין מבטלין זה את זה מ"מ הויא התראת ספק ע"כ נראה כמו שפי' שאכלו שנית בתוך כדי אכילת פרס לראשונה. מהר"פ: ב] ומן האורז אם: ג] סיפא ואדם יוצא: ד] ואפילו לת"ק: ה] כה"ג שנתערב במים: ו] ראשונה כשנפלה: ז] ניכר ונפסרה מן הבסרי אפ"ה: ח] מזה ונתנן לתוך: ט] המבטל ונ"ה כמוהו: י] באותו מין: יא] דלמא לאו בדידיה תהוי חיובא אלא באידך וכן: יב] דוכתא דאיסור הנותן: יג] שההיתר רוב אות ב' נמחק: יד] באותו מין כשיעור: טו] זה ופטור מטעם אות ל' נמחק: טז] התיא דתבלה: יז] שאת, דכיון שיש:

מקבה

סימן ודבלו מח' ר"ל ור"א (ע"ל) בדינן איסורים אם מבטלין זה את זה

נושא

פיגול ונותר שבללן זה בזה - ש"מ תלת...

תת נושא

הנותן טעם ברוב

1. לגבי איסורים

2. לגבי מצה בפסח